

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ**

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

5 դեկտեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարության ընդդեմ Արամ Մանուկյանի՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 (ՇԴ/6595/02/21) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) 2021 թվականի հոկտեմբերի 22-ին հայցադիմում է ներկայացրել Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Արամ Մանուկյանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին:

2. Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2021 թվականի նոյեմբերի 2-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

Շիրակի մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 7-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ընդդատության հանձնվել է Լոռու մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

3. Լոռու մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի հուլիսի 28-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ընդունվել է վարույթ:

Լոռու մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 8-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

4. 2022 թվականի նոյեմբերի 17-ին թիվ ՇԴ/6595/02/21 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0044/02/22 համարը:

Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

5. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի նոյեմբերի 28-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

6. Հղում կատարելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1 մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված և 2022 թվականի օգոստոսի 20-ին ուժի մեջ մտած՝ «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-335-Ն օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված և 2021 թվականի հոկտեմբերի 29-ին ուժի մեջ մտած՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին՝ Լոռու մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 08-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով պետական

մարմնի՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարության կողմից ներկայացվել է պետության գույքային շահերի պաշտպանության հայց¹:

7. Հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, «Գատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին, 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Լոռու մարզի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. «(...) /Պ/երության գույքային կամ ոչ գույքային շահերին առնչվող քաղաքացիական գործը ենթակա է քննության հակակոռուպցիոն դատարանում՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության պարագայում.

1. առկա է պերության գույքային կամ ոչ գույքային շահի պաշտպանության հայց,

2. հայցը հարուցվել է պատշաճ սուբյեկտի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից:

Ուարի բոլոր այն դեպքերում, երբ որևէ պերական մարմնի կողմից դատարան է ներկայացվում հայցադիմում, այն թեև այս կամ այն չափով առնչվում է պերական շահերին, այնուամենայնիվ, պերական մարմնի կողմից ներկայացված հայցը առաջին հերթին միտված է րվյալ մարմնի շահերի պաշտպանությանը, ունի բացառապես քաղաքացիաիրավական բնույթ, հերևարար այդ հայցերի հիման վրա հարուցված քաղաքացիաիրավական գործերը ենթակա են քննության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում: Միևնույն ժամանակ Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ որպես մասնագիրացված դատարանի ենթակայությանը վերապահված պերության շահերի վերաբերյալ գործերի շրջանակը օրենսդիրը սահմանել է սպառիչ կերպով՝ այդ շրջանակում ներառելով բացառապես ուղղակիորեն պերության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության նպարակով ներկայացված հայցերի հիման վրա հարուցված քաղաքացիական գործերը, որպիսի լիազորությունը վերապահված է ՀՀ գլխավոր դատախազությանը:

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 100-101:

(...) Դատարանն արձանագրում է, որ թեև րվյալ դեպքում պաշտպանության նախարարությունը հայցը ներկայացրել է իր լիազորությունների շրջանակում պետության շահի պաշտպանության նպատակով, այդուհանդերձ այն իրենից ներկայացնում է քաղաքացիաիրավական վեճ, չի պարունակում այնպիսի փաստեր, որոնք պետք է քննվեն մասնագիտացված՝ Հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից, ուստի այն ենթակա է քննության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում:

Ելնելով վերոշարադրյալից՝ Դատարանը գալիս է այն եզրահանգման, որ թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 գործը ենթակա չէ քննության Հակակոռուպցիոն դատարանում»²:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

8. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր՞ է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 (ՇԴ/6595/02/21) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի ՀՀ պաշտպանության նախարարության ընդդեմ Արամ Մանուկյանի՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Լոռու մարզի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:*

9. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (այսուհետ՝ հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործեր)»:

10. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ

² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 3-13:

գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ³:

Բացի այդ, նույն օրենքի հիմնավորումներից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների թվակազմը սահմանելիս (5 դատավոր), հիմք են ընդունվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների և դատախազների կողմից դատարաններ ներկայացված՝ պետական շահերի պաշտպանության հայցերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները: Նշվածը հիմք է տալիս հետևություն անելու, որ օրենսդրի նպատակն է եղել **հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանը վերապահել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի քննությունը, որոնք ներկայացվել են ՀՀ դատախազության կողմից⁴**:

11. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

³ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs/7/K-785_DR2.pdf

⁴ Տե՛ս նույն տեղում:

- ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը 2021 թվականի հոկտեմբերի 22-ին հայցադիմում է ներկայացրել ընդդեմ Արամ Մանուկյանի՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին⁵,

- հղում կատարելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1 մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված և 2022 թվականի օգոստոսի 20-ին ուժի մեջ մտած՝ «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-335-Ն օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված և 2021 թվականի հոկտեմբերի 29-ին ուժի մեջ մտած՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին՝ Լոռու մարզի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 08-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով պետական մարմնի՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարության կողմից ներկայացվել է պետության գույքային շահերի պաշտպանության հայց⁶,

- հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին, 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Լոռու մարզի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով, որ պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահերին առնչվող քաղաքացիական գործը ենթակա է քննության հակակոռուպցիոն դատարանում՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

անկայության պարագայում. 1. առկա է պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահի պաշտպանության հայց, 2. հայցը հարուցվել է պատշաճ սուբյեկտի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից: Արդյունքում Հակակոռուպցիոն դատարանը գտել է, որ թեև տվյալ դեպքում պաշտպանության նախարարությունը հայցը ներկայացրել է իր լիազորությունների շրջանակում՝ պետության շահի պաշտպանության նպատակով, այդուհանդերձ այն իրենից ներկայացնում է քաղաքացիաիրավական վեճ, չի պարունակում այնպիսի տարրեր, որոնք պետք է քննվեն մասնագիտացված՝ Հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից, ուստի թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 գործը ենթակա չէ քննության հակակոռուպցիոն դատարանում⁷:

12. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 9-10-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո, հարկ է նկատել, որ սույն գործով ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան հայցադիմում է ներկայացվել ՀՀ պաշտպանության նախարարության կողմից, ընդ որում՝ հայցը ներկայացվել է ընդդեմ Արամ Մանուկյանի՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին: Այսինքն՝ հայցադիմումի առարկան է կազմում Պատասխանողի ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, սակայն ուղղակիորեն միտված չէ այդ շահերի պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցադիմումի առարկան չի հետապնդում հանրային այնպիսի շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման:

13. Վերը շարադրվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 (ՇԴ/6595/02/21) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի ՀՀ պաշտպանության նախարարության ընդդեմ Արամ Մանուկյանի՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

14. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, ՀՀ պաշտպանության նախարարության հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 (ՇԴ/6595/02/21)

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

քաղաքացիական գործը ենթակա է Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0044/02/22 (ՇԴ/6595/02/21) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի ՀՀ պաշտպանության նախարարության ընդդեմ Արամ Մանուկյանի՝ ուսման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ